

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1015/2023
10.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бате Цветковића, председника већа, Мирољуба Томића, Татјане Вуковић, Бојане Пауновић и Гордане Којић, чланова већа, са саветником Весном Веселиновић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Братислава Ристића, због кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног, адвоката Вукојице Секулића, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Зајечару К 9/22 од 29.11.2022. године и Апелационог суда у Нишу Кж1 205/2023 од 29.05.2023. године, у седници већа одржаној дана 10.10.2023. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ, као делимично основан, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Братислава Ристића, адвоката Вукојице Секулића, у односу на повреду закона из члана 439. тачка 3) Законика о кривичном поступку у вези члана 54. став 3. Кривичног законика, па се **ПРЕИНАЧУЈЕ** правноснажна пресуда Апелационог суда у Нишу Кж1 205/2023 од 29.05.2023. године, тако што Врховни суд окривљеног Братислава Ристића, због кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) Кривичног законика, за које је оглашен кривим првостепеном пресудом, применом одредби члана 4, 14, 22, 25, 42, 45, 54. и 63. Кривичног законика, **ОСУЂУЈЕ** на казну затвора у трајању од 20 година, у коју се урачунава време проведено у притвору од 02.09.2021. године, па до упућивања окривљеног на издржавање казне затвора, док се захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног у односу на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, одбија као неоснован, а у преосталом делу **ОДБАЦУЈЕ**.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Зајечару К 9/22 од 29.11.2022. године, окривљени Братислав Ристић, оглашен је кривим због кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 20 година, у коју се урачунава време проведено у притвору од 02.09.2021. године па до упућивања у Завод за извршење кривичних санкција. Одлучено је о трошковима кривичног поступка на

начин ближе опредељен у изреци пресуде, док су оштећени АА и ББ, ради остваривања имовинскоправног захтева упућени на парницу.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Кж1 205/2023 од 29.05.2023. године, усвојена је жалба Вишег јавног тужиоца у Зајечару, па је првостепена пресуда преиначена, у делу одлуке о казни, тако што је другостепени суд окривљеног Братислава Ристића, за кривично дело тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5), за које је првостепеном пресудом оглашен кривим, осудио на казну доживотног затвора, у коју се урачунава време проведено у притвору од 02.09.2021. године, па до упућивања окривљеног на издржавање казне затвора, док су жалбе окривљеног и његовог браниоца, адвоката Вукојице Секулића, одбијене као неосноване, а првостепена пресуда је у непреиначеном делу потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног Братислава Ристића, адвокат Вукојица Секулић, због повреде закона из члана 439. тачка 1), 2) и 3) ЗКП, са предлогом да Врховни суд побијане пресуде укине и списе предмета врати првостепеном суду на поновно суђење или да исте преиначи тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе да је извршио предметно кривично дело.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Врховном јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је, по оцени навода изнетих у захтеву, нашао:

По налажењу Врховног суда основано бранилац окривљеног Братислава Ристића у захтеву за заштиту законитости истиче да је другостепени суд доношењем побијане правноснажне пресуде учинио повреду закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, на штету окривљеног, тиме што је одлуком о кривичној санкцији повредио одредбу члана 54. став 3. КЗ, којом је прописано да се околност која је обележје кривичног дела не може узети у обзир и као отежавајућа, односно олакшавајућа, изузев ако прелази меру која је потребна за постојање кривичног дела или одређеног облика кривичног дела, или ако постоје две или више оваквих околности, а само једна је довољна за постојање тежег, односно лакшег облика кривичног дела.

Из списка предмета и правноснажне другостепене пресуде произлази да је другостепени суд нашао да првостепени суд приликом одлучивања о врсти и висини кривичне санкције није ценио мотив – намеру остваривања материјалне користи, који, по ставу тог суда, није обележје кривичног дела, али се може ценити у делу одлуке о казни, без повреде начела двоструког вредновања, из којих разлога је усвајањем жалбе Вишег јавног тужиоца у Зајечару, првостепену пресуду преиначио у погледу одлуке о казни, тако што је окривљеног због кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) КЗ, за које је првостепеном пресудом оглашен кривим осудио на казну доживотног затвора у коју се урачунава време проведено у притвору.

Одредбом члана 114. став 1. тачка 5) КЗ прописано је да кривично дело тешко убиство чини онај ко другог лиши живота из користољубља, ради извршења или прикривања другог кривичног дела, из безобзирне освете или из других ниских побуда. Користољубље, као квалификаторна околност везана за побуду учиниоца, постоји онда када учинилац дело врши ради прибављања себи или другом одређене, не само имовинске, већ било какве материјалне користи.

Према томе, другостепени суд је чињеницу везану за побуду (мотив) извршења кривичног дела - намеру остваривања материјалне користи, дакле, користољубље као квалификаторну околност кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) КЗ, за које је окривљени оглашен кривим и осуђен првостепеном пресудом, окривљеном ценио и као отежавајућу околност.

Поступајући на наведени начин другостепени суд је повредио одредбу члана 54. став 3. КЗ, која прописује забрану двоструког вредновања према ком принципу није дозвољено да се нека околност вреднује први пут од стране законодавца, када је он предвиђа као конститутивни елемент кривичног дела или као квалификаторну или привилеговану околност, а други пут приликом одмеравања казне. Како је Апелациони суд у Нишу приликом одмеравања казне окривљеном за кривично дело тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) КЗ, узео у обзир и као отежавајућу, ону околност која је обележје тог кривичног дела, за које је окривљени оглашен кривим правноснажном пресудом и самим тим исту околност вредновао два пута, то је другостепеном пресудом и то одлуком о кривичној санкцији учињена повреда закона из члана 439. тачка 3) ЗКП у вези члана 54. став 3. КЗ, како се то основано указује у захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је усвојио као основан захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног у односу на повреду закона из члана 439. тачка 3) у вези члана 54. став 3. КЗ, коју повреду је отклонио преиначењем побијане другостепене пресуде, тако што је окривљеног за кривично дело тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) КЗ осудио на казну затвора у трајању од 20 година, у коју се урачунава време проведено у притвору. Врховни суд налази да је овако одмерена казна адекватна олакшавајућим и отежавајућим околностима утврђеним у редовном кривичном поступку, као и степену кривице окривљеног и јачини угрожавања заштићеног добра, те да је нужна и довољна да се њоме оствари општа сврха изрицања кривичних санкција из члана 4. КЗ и сврха кажњавања из члана 42. КЗ.

Бранилац у захтеву за заштиту законитости указује и на повреду закона из члана 84. ЗКП, истичући да се побијане правноснажне пресуде заснивају на незаконитим доказима. Према наводима захтева, кључни доказ на коме нижестепени судови заснивају тврдњу о кривици окривљеног је крвна мрља пронађена на прслуку тамно плаве боје, пронађеном на задњем седишту путничког моторног возила окривљеног, у ком трагу је вештачењем Завода за судску медицину у Нишу, детектован биолошки материјал пок. оштећеног ВВ, при чему је изузимање наведеног узорка обављено на основу наредбе Вишег јавног тужиоца у Зајечару од 03.09.2021. године, којом је наложено да се изврши увиђај возила окривљеног и вештачење поверено Заводу за судску медицину у Нишу. У вези са тим, бранилац истиче да како о предузетој радњи

вршења увиђаја места догађаја, супротно одредбама члана 232. и члана 135. ЗКП, нису сачињени записник о увиђају и криминалистичко-техничка документација, то недостају подаци о томе које су радње предузете, односно који трагови су затечени и изузети приликом прегледа возила, из којих разлога је налаз и мишљење Завода за судску медицину Ниш од 01.10.2022. године, сам по себи и по начину прибављања у супротности са одредбама ЗКП и као такав представља незаконит доказ. Бранилац као незаконит доказ означава и криминалистичко-техничку документацију ПУ Зајечар Кт 501-591/21 од 02.09.2021. године (у којој су фотографисани трагови изузети из возила окривљеног) и потврду о привремено одузетим предметима истог органа 233 – 156/21 од 02.09.2021. године, који докази су сачињени дан пре издавања наредбе јавног тужиоца од 03.09.2021. године, којом је наложено вршење увиђаја. Поред изнетог, бранилац у захтеву указује на бројне неправилности које су настале приликом израде означене криминалистичко-техничке документације и сачињавања потврде о привремено одузетим предметима које су, по ставу одбране такве природе да наведена документа чине незаконитим, те у вези са тим истиче да је на фотографији број 35, у наведеној криминалистичко техничкој документацији приказан положај јакне, која је затечена у унутрашњости возила на задњем седишту, док је на фотографији број 39, приказан неки прслук без икаквог описа испод фотографије, док ближе фотографије јакне затечене на задњем седишту, нема. При томе, у потврди о привремено одузетим предметима од окривљеног није описан прслук приказан на фотографији број 39, већ је под тачком 8 означена "једна радна јакна сиве боје", нити је у потврди супротно одредби члана 150. став 1. ЗКП, наведено где су привремено одузети предмети пронађени.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног, којима се указује на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, Врховни суд оцењује као неосноване, из следећих разлога:

Одредбом члана 286. став 1. ЗКП, прописано је ако постоје основи сумње да је извршено кривично дело за које се гони по службеној дужности, полиција је дужна да предузме потребне мере да се пронађе учинилац кривичног дела... да се открију и обезбеде трагови кривичног дела и предмети који могу послужити као доказ..., а у ставу 2. истог члана прописано је да у циљу испуњења дужности из става 1. полиција може: да тражи потребно обавештење од грађана, да изврши потребан преглед превозних средстава, путника и пртљага, ... да предузме друге потребне мере и радње, те да о чињеницама и околностима које су утврђене приликом предузимања појединих радњи и предметима који су пронађени и одузети, а могу бити од интереса за кривични поступак, састави записник или службену белешку.

Одредбом члана 147. ЗКП, прописано је да ће орган поступка предмете који се морају одузети по Кривичном законик у или могу послужити као доказ у кривичном поступку, привремено одузети и обезбедити њихово чување, док је одредбом члана 150. ЗКП, прописано да се лицу од кога су предмети одузети издаје потврда у којој ће се ти предмети описати, навести где су пронађени, подаци о лицу од кога се предмети одузимају, као и својство и потпис лица које радњу спроводи.

Према одредби члана 97. став 1. Закона о полицији, под прегледом саобраћајног средства подразумева се преглед свих отворених и затворених простора саобраћајног средства и предмета који се превозе.

Из списка предмета произлази да су овлашћена службена лица ПУ Зајечар 02.09.2021. године, ког дана је, како је то констатовано у записнику о увиђају места догађаја ПУ Зајечар од 03.09.2021. године вршеће увиђаја поверено полицији од стране заменика Вишег јавног тужиоца у Зајечару, Ивана Марковића, прегледом возила у власништву окривљеног марке „...“ тип „...“, рег. ознаке „...“, поред осталог, пронашли прслук тамно плаве боје, који се налазио на задњем седишту возила о којој радњи су дана 03.09.2021. године обавестили јавног тужиоца и сачинили извештај о форензичком прегледу лица места КТ 501-591/21 и криминалистичко-техничку документацију, да је окривљени приведен у ПУ Зајечар где му је уз три потврде о привремено одузетим предметима, поред осталог и уз потврду ПУ 233-156/21, извршено одузимање предмета ближе означених у потврдама, да је заменик Вишег јавног тужиоца у Зајечару након што је обавештен о догађају, наредбом од 03.09.2021. године, одредио вештачење биолошких и других трагова изузетих из путничког моторног возила, у власништву окривљеног.

Сходно изнетом, у конкретном случају, овлашћена службена лица су извршила преглед возила окривљеног у складу са својим овлашћењима из члана 286. став 1. ЗКП и члана 97. став 1. Закона о полицији, о којој радњи је, у року од 24 часа након предузимања обавештен јавни тужилац, што произлази из саме наредбе о вештачењу Вишег јавног тужиоца у Зајечару од 03.09.2021. године.

Према томе, како за предузимање радње прегледа возила, сачињавање криминалистичко-техничке документације и потврде о предузетим предметима није неопходна наредба јавног тужиоца, то се законитост доказа-означене криминалистичко техничке документације и потврде о привремено одузетим предметима од окривљеног не доводи у питање тиме што су исти сачињени дан пре доношења наредбе Вишег јавног тужиоца у Зајечару од 03.09.2021. године, која, по оцени овога суда, суштински представља наредбу о вештачењу трагова изузетих из возила окривљеног.

Надаље, Врховни суд налази, а насупрот наводима захтева, да су овлашћена службена лица полиције о чињеницама и околностима које су утврђене приликом предузимања радње прегледа возила окривљеног сачинила извештај о форензичком прегледу лица места КТ 501-591/2021 од 03.09.2021. године, у коме су таксативно означени и описани трагови пронађени на лицу места, укључујући и траг број 21 – прслук тамно плаве боје, за који је наведено да је пронађен на задњем седишту возила као и да је исти изузет, у склопу ког извештаја се налази криминалистичко-техничка документација у којој се, поред осталог, налазе и фотографије број 39 и 40 са констатацијом да исте приказују изглед прслука тамно плаве боје, пронађеног на задњем седишту возила и изузетог са лица места, као траг број 21. Из изнетих разлога оцењени су као неосновани наводи захтева да у конкретном случају о радњи прегледа возила није састављен записник, нити сачињена криминалистичко-техничка документација.

Следствено изнетом, налаз и мишљење Завода за судску медицину у Нишу, који је извршио вештачење трагова пронађених у возилу окривљеног, сам по себи и по начину прибављања, није у супротности са одредбама Законика о кривичном поступку, јер је вештачење обављено од стране стручне установе која је за то надлежна и овлашћена, а по наредби Вишег јавног тужиоца у Зајечару, те стога представља законит доказ, који је могао бити коришћен у кривичном поступку, па су супротни наводи захтева браниоца окривљеног оцењени као неосновани.

По оцени овога суда ни означена потврда о привремено одузетим предметима од окривљеног не представља незаконит доказ с обзиром на то да је издата од стране ПУ Зајечар, као надлежног органа, да је овлашћено службено лице полиције поступајући на основу члана 147. ЗКП, приликом предузимања потребних радњи из члана 286. ст.1. и 2. ЗКП, од окривљеног привремено одузело предмете означене у потврди, а за које је у криминалистичко-техничкој документацији наведено где су пронађени. Наведена потврда је сачињена у складу са одредбом члана 150. ЗКП и потписана од стране окривљеног, без примедби и овлашћеног службеног лица.

Имајући у виду да су овлашћена службена лица критичном приликом поступала у складу са својим овлашћењима из члана 286. став 1. ЗКП, да су обавила преглед возила у складу са одредбом члана 286. став 2. ЗКП и члана 97. став 1. Закона о полицији и сагласно одредби члана 286. став 4. ЗКП о тој радњи обавестила јавног тужиоца, то докази проистекли из радње прегледа возила спроведене у складу са наведеним законским одредбама представљају законите доказе, који су могли бити коришћени у кривичном поступку.

Из изнетих разлога, Врховни суд је оценио као неосноване наводе захтева браниоца окривљеног којима се указује да је побијаном правноснажном пресудом учињена повреда закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, на штету окривљеног.

Врховни суд налази да бранилац окривљеног осталим наводима захтева, којима указује на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, на основу сопствене оцене изведених доказа износи своје чињеничне закључке да су прслуци приказани у криминалистичко техничким- документацијама ПУ Зајечар Кт 501-591/21 и Кт 501-592/21 идентични и да се заправо ради о једном истом одевном предмету, на који начин указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреду закона из члана 440. ЗКП, из ког разлога ови наводи захтева нису предмет оцене Врховног суда у поступку по захтеву за заштиту законитости.

Бранилац у захтеву указује на повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП, истицањем да је у погледу кривичног дела које је предмет оптужбе примењен закон који се не може применити. Међутим, образлажући истакнуту повреду закона бранилац наводи да правноснажном пресудом није утврђено када је окривљени донео одлуку да у намери прибављања какве користи лиши живота оштећеног, те да није доказано постојање користољубиве намере, јер признаница пронађена у мењачници оштећеног, сама по себи, не може представљати мотив, већ само индицију. Изнетим наводима, по оцени овога суда, бранилац износи своје чињеничне закључке другачије

од утврђених у побијаним правноснажним пресудама и на тај начин указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање – повреду закона из члана 440. ЗКП.

На исту повреду закона – члан 440. ЗКП, бранилац указује и наводима којима на основу сопствене оцене исказа вештака др Стевана Тодоровића изводи закључак да су повреде оштећеном могле бити нанете и од стране више лица и да кривица окривљеног није потврђена материјалним доказима.

Поред тога бранилац у захтеву указује и на повреду закона из члана 16. ЗКП.

Како одредбом члана 485. став 4. ЗКП, који прописује разлоге због којих окривљени, односно његов бранилац, сходно правима које има у поступку у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека због повреда закона из члана 440. и члана 16. ЗКП, то је Врховни суд, захтев браниоца окривљеног Братислава Ристића, у овом делу, оценио као недозвољен.

У захтеву за заштиту законитости бранилац као разлог подношења истог истиче и повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, али у образложењу захтева не даје разлоге у чему се та повреда састоји.

Врховни суд налази да захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног, у овом делу, нема прописан садржај, у смислу одредбе члана 484. ЗКП, која налаже обавезу навођења у захтеву разлога за његово подношење, што подразумева не само означавање повреде закона, већ и образложење у чему се та повреда састоји, а да Врховни суд, у смислу члана 489. став 1. ЗКП, испитује правноснажну одлуку у оквиру разлога (485. став 1.), дела и правца побијања који су истакнути у захтеву и није овлашћен да по службеној дужности испитује у чему се огледа истакнута повреда закона.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 492. став 1. тачка 2), члана 491. став 1. и члана 487. став 1. тачка 2) и 3) ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

**Записничар – саветник
Весна Веселиновић,с.р.**

**Председник већа – судија
Бата Цветковић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић